

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

Іванюта Валентин Ігорович

презентація до захисту магістерської роботи на тему:

«Планування розвитку територіальної громади»

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Мазур Г.Ф, професор кафедри
управління та адміністрування
м.Вінниця 2021

Планування розвитку територіальної громади

Актуальність теми полягає у визначенні особливостей функціонування системи управлінської діяльності в органах місцевого самоврядування, зокрема в умовах децентралізації, для подальшого формування ефективності державної політики та планування суспільного розвитку місцевих громад.

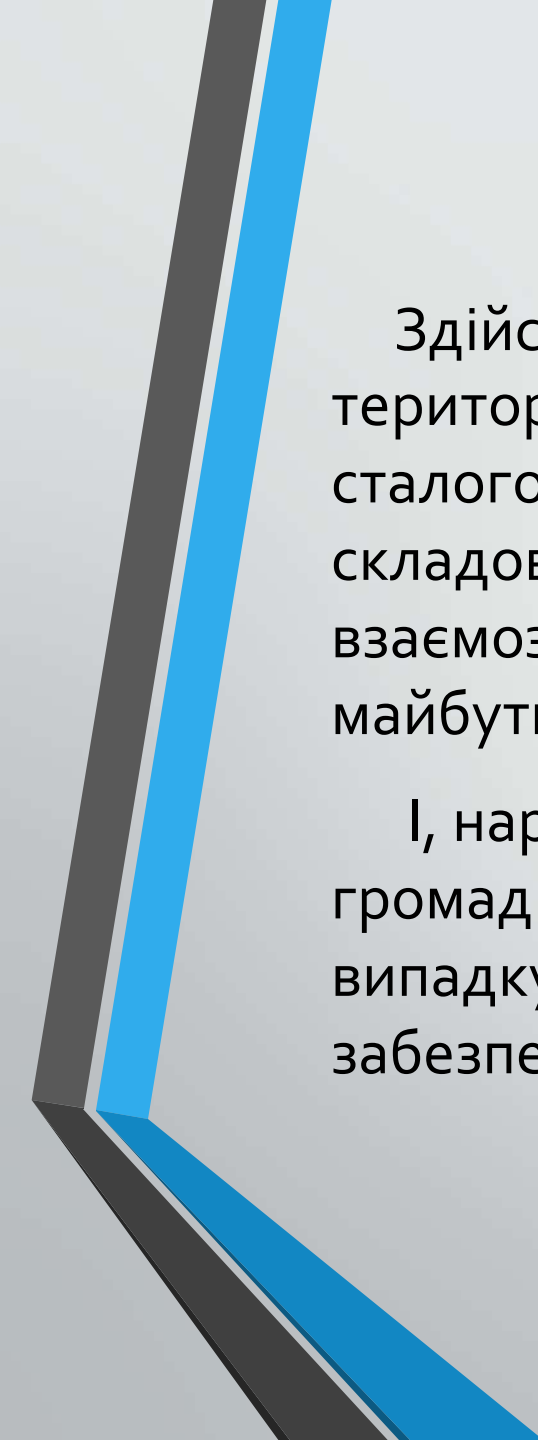
- **Предметом дослідження** є об'єднана територіальна громада.
- **Об'єктом дослідження** є Глуховецька об'єднана територіальна громада
- **Завданням дослідження** є узагальнення світового досвіду та досвіду зарубіжних країн з метою створення оптимальної моделі управління Глуховецькою територіальною громадою, а також створення перспективного плану розвитку територіальної громади на основі SWOT аналізу та інших досліджень в процесі розкриття теми.

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

У першому розділі магістерської роботи досліджено особливості адміністративної реформи в Україні та процесу утворення об'єднаних територіальних громад, поняття стратегії та стратегічного розвитку громади та проведено дослідження типової структури формування стратегії громад в країнах Європи та Америки.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що стратегія розвитку громади – це довгостроковий план, який складається з взаємопов'язаних послідовних дій та розробляється задля досягнення стратегічної мети, що відповідає пріоритетам громади, та є основою для їх ефективного функціонування й подальшого розвитку.

Результатом впровадження стратегії є саме розвиток, а вона у свою чергу є інструментом забезпечення цього розвитку. Відзначено, що важлива роль у вирішенні будь-якої задачі і економічного розвитку в тому числі належить початковим умовам або вихідним даним - максимально точним оцінкам нинішнього стану всіх елементів економіки.

Здійснюючи процес стратегічного планування розвитку об'єднаної територіальної громади, необхідно обов'язково пам'ятати про три складові сталого розвитку - екологічну, економічну та соціальну, які стають складовими Стратегії. Також слід враховувати взаємодоповнюваність та взаємозв'язок цих складових, оскільки вони формують логічне бачення майбутнього громади та поєднують усі цілі розвитку в рамках стратегій.

І, нарешті, стрижнем процесу стратегічного планування є участь членів громади на усіх етапах планування та розробки стратегій. Лише у такому випадку стратегія зможе пронизати кожну сферу життя громади, а отже забезпечити рівний доступ до якісних послуг.

Стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад мають характеризуватися наступними ознаками:

- **Орієнтація на потреби та інтереси людей.**
 - Ефективна стратегія вимагає підходу, що ставить людей у центр уваги і забезпечує довготермінове покращення становища найбільш уразливих і маргінальних груп населення, зокрема бідних.
- **Консенсус щодо довготермінової мети (бачення) розвитку території.**
 - Для успіху стратегічного планування необхідна згода усіх зацікавлених сторін щодо довготермінової мети (бачення) та чітких термінів виконання поставлених завдань. Усі місцеві депутати незалежно від належності до політичних партій повинні поділяти загальне бачення та взяти на себе зобов'язання щодо його втілення з тим, аби за умови зміни партії при владі, нова управлінська команда не розглядала б конкретну стратегію лише як складову політики своїх попередників.
- **Усебічність та цілісність.**
 - Стратегії розвитку територій мають бути розроблені таким чином, щоб, наскільки можливо, поєднувати економічні, соціальні та екологічні завдання. У тих випадках, коли таке поєднання є неможливим або ускладненим, необхідно досягати певних компромісів.
- **Спрямованість на чіткі бюджетні пріоритети.**
 - Стратегія має бути інтегрована до бюджетного процесу, що забезпечить відповідність запланованих заходів, спрямованих на досягнення цілей, наявним фінансовим ресурсам та не дозволить їм перетворитися на «пусті побажання». Обмежений потенціал та часові рамки також позначатимуться на ступені досяжності очікуваних результатів.
- **Проведення комплексного аналізу стану територіального розвитку.**
 - Пріоритети повинні визначатися на основі всебічного аналізу існуючої ситуації, прогнозованих тенденцій і ризиків, а також вивченні взаємозалежності між місцевими, національними та глобальними проблемами.
- **Обов'язковість моніторингу та оцінювання.**
 - Невід'ємною частиною стратегії мають бути моніторинг та оцінювання, які базуються на чітких показниках, що дозволяють відслідковувати соціально-економічні процеси на території та своєчасно виявляти потребу у корегуванні плану дій щодо реалізації стратегії.
- **Наявність відповідальності та лідерства на місцевому рівні.**

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ГЛУХОВЕЦЬКОЇ ОТГ

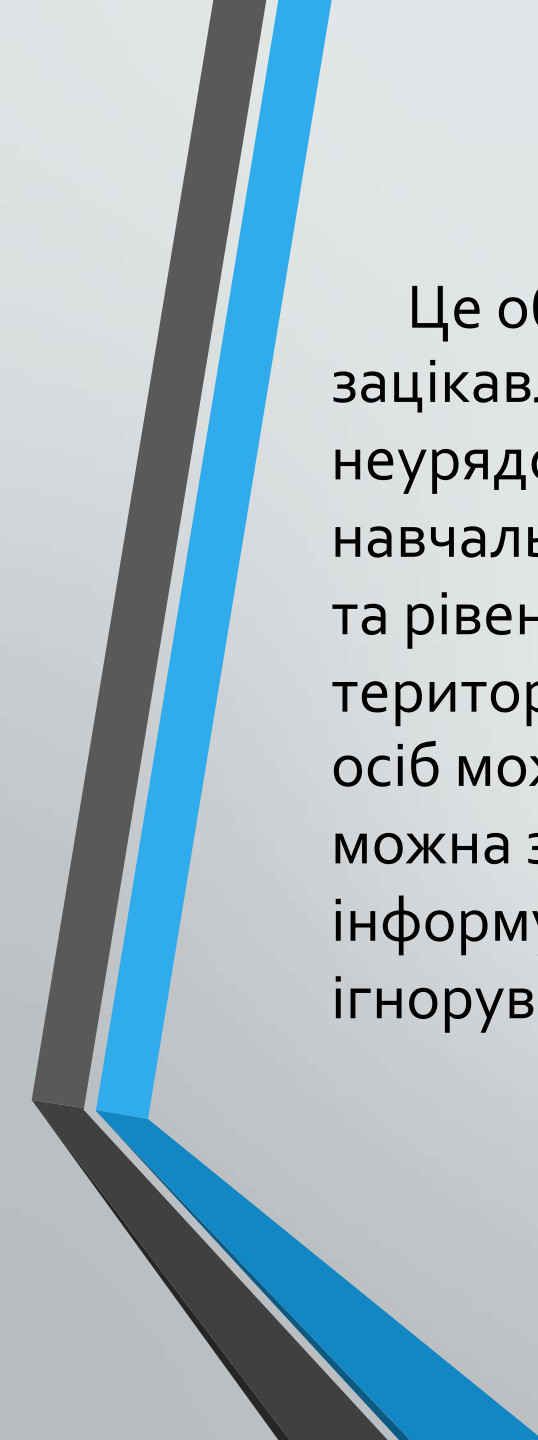
У другому розділі дослідивши Глуховецьку ОТГ можна зробити висновки та надати пропозиції:

- жителі Глуховецької ОТГ активно приймають участь шляхом висловлювання власної думки, тобто, на цьому рівні органи влади консультуються з населенням щодо певної проблеми яка існує в громаді, але члени громади не беруть участі в прийнятті рішень.
- участь жителів громади відбувається через матеріальне стимулювання, жителі надають свої ресурси, наприклад, працю, в обмін на гроші або інші матеріальні стимули, таку форму співробітництва досить часто називають участю, хоча ці люди не зацікавлені в продовженні своєї діяльності після завершення матеріального стимулювання. участь жителів громади відбувається через прийняття участі через матеріальне стимулювання, жителі надають свої ресурси, наприклад, працю, в обмін на гроші або інші матеріальні стимули, таку форму співробітництва досить часто називають участю, хоча ці люди не зацікавлені в продовженні своєї діяльності після завершення матеріального стимулювання.

- у Глуховецькій ОТГ існує, так звана, функціональна участь, яка на відповідному рівні створюються з ініціативних груп заради досягнення окремих цілей, пов'язаних з процесом розвитку громади, дані групи в ОТГ, як правило, створюються за ініціативою ззовні.

- у громаді активно працює участь самообілізації, тобто представники громади, беруть участь у процесі розвитку, висуваючи ініціативи незалежно від зовнішніх інституцій.

Отже, як наслідок виникає необхідність розрізняти рівні участі громади в процесі розвитку полягає в тому, що підходи до залучення різноманітних зацікавлених осіб і груп до певних процесів розвитку громади повинні бути різними.

Це обумовлено тим, що в Глуховецькій ОТГ існує велика кількість зацікавлених сторін: органи влади та місцевого самоврядування, бізнес, неурядові громадські організації, споживачі послуг, фінансові установи, навчальні заклади тощо. Кожна з цих груп має різну ступінь зацікавленості та рівень мотивації бути залученими до певного проекту з розвитку територіальної громади. Відповідно до виділених категорій зацікавлених осіб можуть застосовуватися різні типи залучення. Наприклад, частину осіб можна залучати до прийняття рішень та співпраці; іншу категорію можна інформувати, консультуватися з нею або навіть, в деяких випадках, ігнорувати.

Отже, розробка ефективної системи залучення населення до розвитку територіальної громади включає аналіз зацікавлених осіб, оцінка впливу та важливості кожного з цих суб'єктів для процесу. Іншим важливим аспектом, який необхідно відзначити в Глуховецької ОТГ в процесі залучення громадян до активної участі в розв'язанні місцевих проблем, це є мотивація для залучення, тому в перспективі розвитку громади це повинно стати важливим завданням органів влади та місцевого самоврядування – мотиваційні чинники та зрозумілі критерії оцінювання результатів, щоб учасники процесу змогли побачити особистий внесок і вигоду від участі в процесі, щоб люди добровільно співпрацювали як колектив, важливо, щоб існувало «емоційне стимулювання громад, як колективів»

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

- У третьому розділі досліджено та проведено аналіз прямої та не прямої демократії у працях вітчизняних науковців В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького, Батанова О.В., та ін. усі проаналізовані форми прямої та непрямої демократії в Україні мають недосконалі організаційно - правові засади і ще не достатньо використовуються у роботі органів місцевого самоврядування, тому з прийняттям Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплено право членів територіальних громад на участь у вирішенні місцевих питань та визначено механізми такої участі: збори громадян, місцеві ініціативи, громадські слухання. Але законодавець, вводячи до закону визначення цих інструментів місцевої демократії, цілком свідомо відніс деталі їхньої реалізації до відання місцевих рад: адже у кожній конкретній громаді можливі свої особливості реалізації наданих цим законом прав, тому місцеві громади вчергове стали заручниками політики органів центральної влади, коли декларується їхнє право прямої демократії, а на практиці ці норми залишаються «мертвими», як і право проводити місцеві референдуми.

Складається враження, що центральна влада остерігається посилення активності територіальної громади, втрати свого місцевого впливу, тому організаційні засади місцевої прямої демократії ще мало відпрацьовано і не унормовано.

Отже, можемо зробити висновок, що безпосередньо реалізувати законні права на місцеві збори, громадські слухання та місцеві ініціативи на підставі закону практично неможливо, оскільки порядок їхньої реалізації має бути визначений місцевими нормативними актами - статутом територіальної громади або окремими положеннями, а місцеві ради не завжди «умотивовані» їх приймати, але без участі територіальної громади, громадян в управлінні місцевими справами про ефективність управління місцевим розвитком говорити не варто, і потрібно акцентувати увагу на розробці і впровадженні механізмів та організаційно - правових засад прямих форм місцевої демократії.

Висновки

Отже, у представленій магістерській роботі, узагальнюючи вище викладене, можна стверджувати, що бачення розвитку громади, напрацьоване у зазначений спосіб, спирається на цінності, які висловлюються та шануються мешканцями громади. Воно відображає їхні прагнення та містить в узагальненому варіанті основні напрями (сфери) майбутнього розвитку ОТГ.

Стратегія дає відповіді на ключові питання, що стоять перед громадою: збереження її середовища, підвищення ступеня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, зокрема – розвиток туризму, урізноманітнення його форм, модернізація інфраструктури, розширення пропозиції робочих місць.

Це перший довгостроковий план розвитку громади.

Сама стратегія розвитку переходить від короткострокового планування розвитку до середньо- та довгострокового, що цілком відповідає як її інтересам, так і засадам державної регіональної політики.

В Україні створено нормативно-правову базу щодо формування нової регіональної політики, яка відповідає європейським стандартам і базується на філософії зміцнення конкурентоспроможності регіону шляхом залучення всіх регіональних суб'єктів розвитку та використання ключових активів регіону.

Важливим інструментом досягнення цього є стратегічне планування. Об'єднані територіальні громади, для яких питання конкурентоспроможності є не менш важливими, ніж для регіону, повинні мати перспективне бачення власного розвитку, що закріплюється в місцевій стратегії.

Місцева стратегія розвитку має стати організуючою оболонкою для створення цілісної та взаємоузгодженої системи територіального планування.

Перспективи подальших досліджень:

- формування та розуміння базових засад нової державної політики регіонального розвитку в Україні в контексті євроінтеграції: можливості для ОТГ;
- реалізація теоретичних знань про систему планування та програмування соціально-економічного розвитку територіальних громад;
- реалізація базових понять стратегічного планування;
- розкриття методичних підходів до формування стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад;
- формування та вміння організувати процес реалізації стратегічних планів на різних рівнях;
- вміння сформулювати систематизовані знання про просторове планування розвитку території, діяльність посадових осіб і органів місцевого самоврядування та місцевої виконавчої влади, їх повноваження та завдання з питань планування розвитку регіону;
- формування вмінь та навичок практичного використання законодавчих актів, форм та методів планування розвитку території для аналізу та вирішення місцевих проблем.

Дякую за увагу.